

ALEKSANDRA SULIK-GÓRECKA

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

SPRAWOZDAWCZE KONSEKWENCJE ZABEZPIECZANIA RYZYKA KURSU WALUTOWEGO

Wprowadzenie

Ryzyko jest nieodłącznie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. W przeciwieństwie do niepewności, która oznacza sytuację, kiedy przyszłość pozostaje nieznana, w wypadku ryzyka można określić prawdopodobieństwo wystąpienia wariantów rozwoju sytuacji.¹ Konsekwencją ryzyka jest dążenie do jego oszacowania oraz ograniczenia jego negatywnych skutków poprzez próby zabezpieczenia się przed ryzykiem. Celem artykułu jest przedstawienie skutków sprawozdawczych wykorzystywania instrumentów pochodnych do zabezpieczenia przed ryzykiem kursu walutowego na tle zasad rachunkowości zabezpieczeń.

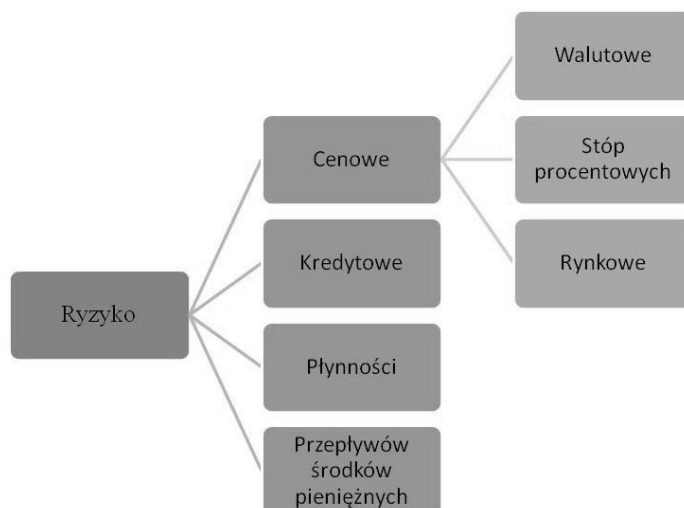
1. Ryzyko walutowe w działalności przedsiębiorstwa

Zgodnie z przedstawioną na rysunku 1 klasyfikacją ryzyka przyjętą w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości, ryzyko cenowe *jest* spowodowane zmianą wartości cen rynkowych instrumentu finansowego. Ryzyko walutowe jest związane z faktem, że wartość instrumentu finansowego może ulegać wahaniom ze względu na zmiany kursów wymiany walut obcych. Ryzyko cenowe dotyczy natomiast zmian stóp procentowych określających wartość instrumentu finansowego. Trzecim rodzajem ryzyka cenowego jest ryzyko płynności związane z trudnościami, jakich jednostka gospodarcza może do-

¹ B. Hadyniak: *O niepewności, potrzebach i ryzyku*, w: *Zarządzanie ryzykiem działalności organizacji*, Red. J. Monkiewicz, L. Gąsioriewicz, Wyd. Beck, Warszawa 2010, s. 24.

świadczyć dla sfinansowania zobowiązań wynikających z instrumentów finansowych.

W literaturze ryzyko kursu walutowego zawiera trzy elementy składowe. Pierwszym z nich jest ryzyko konwersji (ryzyko przeliczania walut). Dotyczy ono głównie przedsiębiorstw ponadnarodowych i pojawia się w momencie przeliczania i konsolidacji sprawozdań finansowych zagranicznych podmiotów zależnych. Drugim rodzajem ryzyka jest ryzyko ekonomiczne, informujące o zmianie kursu, która może trwale wpłynąć na konkurencyjność i rynkową wartość firmy. Ostatnim rodzajem ryzyka jest ryzyko transakcyjne, na które są narażone firmy dokonujące wymiany handlowej z zagranicą bądź firmy przeprowadzające liczne operacje kredytowe lub pożyczkowe w walutach obcych, a także dokonujące inwestycji portfelowych albo bezpośrednich².

Rys. 1. Klasyfikacja ryzyka w MSR 32 „Instrumenty finansowe – ujawnienia i prezentacja”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Finansowe instrumenty pochodne*, red. J. Grzywacz, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2009, s. 16

W literaturze wyodrębnia się negatywną koncepcję ryzyka, w której ryzyko traktuje się jako zagrożenie, możliwość wystąpienia pewnej straty lub szkody. Przykładowo taka koncepcja ryzyka jest przyjmowana w ubezpieczeniach. W neutralnej koncepcji ryzyko traktuje się zarówno jak zagrożenie, ale też i szansę³. Podmioty podejmujące decyzje gospodarcze charakteryzuje zwykle

² E. Najlepszy: *Finanse Międzynarodowe Przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007.

³ *Zarządzanie ryzykiem*, red. K. Jajuga, PWN, Warszawa 2009, s. 13.

postawa awersji do ryzyka⁴, co oznacza że im bardziej ryzykowną decyzję podejmują, tym wyższa jest oczekiwana premia za ryzyko⁵.

2. Zabezpieczanie ryzyka walutowego a rachunkowość zabezpieczeń

W ramach zarządzania ryzykiem walutowym jednostki gospodarcze zmuszone są nie tylko do ciągłego podejmowania decyzji, ale także realizowania działań prowadzących do osiągnięcia akceptowalnego poziomu ryzyka⁶. W tym celu są podejmowane próby zabezpieczania przed ryzykiem walutowym wartości posiadanego portfela aktywów lub przyszłych przepływów pieniężnych. W ramach zabezpieczania wartości portfela aktywów można wyróżnić, przede wszystkim, strategię zabezpieczenia z zastosowaniem instrumentów pochodnych. W ramach zabezpieczania przepływów pieniężnych wyróżnia się natomiast strategię dopasowania przepływów pieniężnych oraz strategię zabezpieczenia z zastosowaniem instrumentów pochodnych⁷.

Pierwsza z wymienionych strategii zabezpieczania przepływów pieniężnych polega na dążeniu do pełnego dopasowania przepływów pieniężnych z tytułu rozpoznanych w księgach aktywów i pasywów oraz planowanych przyszłych transakcji. Przykładem tzw. hedgingu naturalnego jest sytuacja, gdy polski eksporter uzyskujący przychody w euro zaciąga kredyt w euro, aby wykorzystać przychody uzyskiwane w walucie europejskiej do regulacji zobowiązań

Podmioty gospodarcze coraz częściej stosują instrumenty pochodne do zabezpieczenia się przed ryzykiem kursu walutowego. Aż 83% spółek, objętych indeksem WIG 20 i stosujących rachunkowość zabezpieczeń, zabezpiecza ryzyko walutowe⁸. Przykładowe możliwości zabezpieczania przed ryzykiem kursu walutowego zamieszczono w tabeli 1.

⁴ E. Nowak: *Zarządzanie ryzykiem w działalności przedsiębiorstwa*, w: *Rachunkowość w zarządzaniu ryzykiem w przedsiębiorstwie*, red. E. Nowak, PWE, Warszawa 2010, s. 14.

⁵ Premią za ryzyko określa się nadwyżkę oczekiwanej stopy zwrotu z kapitału zaangażowane w przedsięwzięcie na określonym poziomie ryzyka nad stopą zwrotu wolną od ryzyka. Premię za ryzyko można wyrazić za pomocą wzoru: $r = r_0 + \Delta r$, gdzie r_0 jest oczekiwaną stopą zwrotu, a Δr premią za ryzyko. Por. *Rachunkowość w zarządzaniu ryzykiem w przedsiębiorstwie*, red. E. Nowak, PWE, Warszawa 2010, s. 18.

⁶ *Zarządzanie ryzykiem*, red. K. Jajuga op. cit., s. 15.

⁷ *Finansowe instrumenty pochodne*, red. J. Grzywacz, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2009, s. 28.

⁸ Przeanalizowano sprawozdania finansowe spółek WIG 20 za rok 2009, w 12 stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń. Przyp. autora.

Tabela 1

Przykładowe zabezpieczenia ryzyka spadku kursu walutowego wpływu pieniężnego

Rodzaj zabezpieczenia	Możliwości zabezpieczeń
Zabezpieczenie przepływu pieniężnego	- strategia dopasowania przepływu pieniężnego, - zakup walutowej opcji put, - sprzedaż walutowego kontraktu forward, - sprzedaż walutowego kontraktu futures, - zawarcie jednookresowego walutowego kontraktu swap, gdzie podmiot dokonuje płatności w obcej walucie a dostaje w krajowej walucie
Zabezpieczenie wartości portfela	Ryzyko kursu walutowego nie występuje samodzielnie dlatego zabezpieczenie wartości portfela wiąże się np. z zabezpieczeniem ryzyka cen akcji w przypadku portfela akcji spółek zagranicznych

Źródło: Opracowanie na podstawie: *Zarządzanie ryzykiem*, red. K. Jajuga, PWN, Warszawa 2009, s. 114-137.

Przedsiębiorstwa wykorzystują instrumenty pochodne oczekując, że ich wartość godziwa lub wynikające z nich przepływy pieniężne skompensują zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych zabezpieczanych pozycji⁹. Przykładowe instrumenty pochodne stosowane w tym celu przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym

Pozycja zabezpieczana	Obszar zabezpieczenie	Instrument zabezpieczający
Zaciągnięty kredyt w EUR oprocentowany według zmiennej stopy procentowej	Przepływ pieniężne	CCIRS float-to-fixed (PLN/EUR)
Zaciągnięty kredyt w CHF oprocentowany według stałej stopy procentowej	Przepływ pieniężne	CCIRS fixe-to-fixed (PLN/CHF)
Planowane eksportowe transakcje sprzedaży produktów w USD	Przepływ pieniężne	Nabyta strategia opcyjna typu long risk reversal
Zaciągnięty kredyt w EUR oprocentowany według zmiennej stopy procentowej	Wartość godziwa	CCIRS float-to-float (PLN/EUR)
Należności handlowe w USD	Wartość godziwa	Nabyta opcja walutowa sprzedaży USD (long put)

Źródło: P. Preuss, R. Smoleń, D. Koczar, *Instrumenty pochodne. Zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie i rachunkowość zabezpieczeń*, materiały szkoleniowe, marzec 2006, <http://www.ey.com.pl>

⁹ P. Woźniak, R. Seredyński: *Rachunkowość zabezpieczeń*, ODiDK Sp. z o.o., Gdańsk 2010, s. 23.

Stosowanie instrumentów pochodnych w celu zabezpieczenia przed stratami wynikającymi z ryzyka kursu walutowego wywołuje jednak określone skutki sprawozdawcze. Instrument pochodny należy bowiem ujawniać w księgach rachunkowych od momentu zawarcia kontraktu oraz dokonywać jego wyceny według wartości godziwej na koniec okresu sprawozdawczego¹⁰. Skutki spadku lub wzrostu wartości godziwej odnoszone są odpowiednio do kosztów lub przychodów finansowych okresu sprawozdawczego, w którym nastąpiło przeszacowanie. Niekontrolowany wpływ zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego na wynik finansowy może wywołać negatywne konsekwencje w postaci spadku wartości spółki lub obniżenie zaufania inwestorów do spółki. Narzędziem wykorzystywanym w celu redukcji niekorzystnych skutków stosowania instrumentów pochodnych jest rachunkowość zabezpieczeń¹¹.

Zgodnie z rachunkowością zabezpieczeń, odmiennie niż to jest przyjęte w rachunkowości tradycyjnej, należy ujmować w tym samym okresie w rachunku wyników, zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym jako kompensatę zmiany wartości pozycji zabezpieczanej¹².

Identyfikacja pozycji zabezpieczanych związanych z ekspozycją na ryzyko walutowe występuje, gdy zmiana kursu walut określonego instrumentu finansowego powoduje zmianę wartości bieżących lub przyszłych przepływów pieniężnych. Przykładem pozycji zabezpieczanych mogą wówczas być:

- pozycje bilansu denominowane w walutach obcych,
- rzeczywiste, fizyczne zakupy oraz sprzedaż dóbr i usług, które nie zostały jeszcze zafakturowane,
- transakcje kupna i sprzedaży przyszłych okresów (np. długoterminowe kontrakty na nabycie środków trwałych),

¹⁰ Instrumenty pochodne zaliczane są do pierwszej z czterech kategorii instrumentów finansowych – przeznaczonych do obrotu, por. art. 5 punkt 1 i art. 6 punkt 2 Rozporządzenia MF z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych Dz. U. 2004 nr 149 poz. 1674.

¹¹ Rachunkowość zabezpieczeń podlega w Polsce określonym regulacjom prawnym, m.in. Ustawie o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r., Rozporządzeniu ministra finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych, MSR 32 „Instrumenty finansowe - ujawnianie i prezentacja”, MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena” MSSF 7 „Instrumenty finansowe – ujawnienia”, KIMSF 16 Zabezpieczenia udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym – dla okresów rozpoczynających się po 1 lipca 2009 roku, MSSF 9 „Instrumenty finansowe” – docelowo ma zastąpić MSR 39.

¹² International Accounting Standard 39 – Achieving hedge accounting in practice, PricewaterhouseCoopers, Grudzień 2005, s. 9.

- rachunki oraz płatności denominowane w walutach obcych, które wystąpią jeśli dojdzie do planowanej transakcji¹³.

Pozycją zabezpieczaną może być również grupa pozycji o podobnym charakterze ryzyka.

W rachunkowości zabezpieczeń kursu walutowego do najczęściej stosowanych instrumentów zabezpieczających można zaliczyć takie instrumenty pochodne, jak: kontrakt forward i futures, opcje, kontrakty collar, swapy walutowe. Oprócz instrumentów pochodnych czasem stosuje się składniki aktywów lub zobowiązań finansowych jako instrumenty zabezpieczające (wyłącznie dla zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym). Nie stanowią instrumentów zabezpieczających własne instrumenty kapitałowe ani inwestycje w nienotowane instrumenty kapitałowe¹⁴

Według rachunkowości zabezpieczeń skutki sprawozdawcze zabezpieczania ryzyka walutowego zależą od tego, czy zabezpieczana jest wartość godziwa pozycji zabezpieczanej, czy też przepływy pieniężne narażone na ryzyko walutowe.

Zabezpieczenie wartości godziwej oznacza zabezpieczenie przed zmianą wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania albo uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania. Zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wywołane przez ryzyko, przed którym jednostka dokonuje zabezpieczenia, odnosi się bezpośrednio na wynik finansowy. Równoległe należy dokonać korekty wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej o zmianę jej wartości godziwej z tytułu zabezpieczanego ryzyka. Zmiana wartości instrumentu zabezpieczającego również powinna być niezwłocznie ujęta w rachunku zysku i strat w celu uzyskania symetrycznego wpływu na przychody i koszty.

W przypadku, gdy jednostka nie ma pewności co do wartości przepływów pieniężnych, związanych z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązań, planowaną transakcją lub uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, może zabezpieczyć przepływy pieniężne objęte ryzykiem. Zmiany instrumentu pochodnego stanowiące efektywną część zabezpieczenia należy wówczas ująć w kapitale z aktualizacji wyceny, a nieefektywną część zabezpieczenia należy bieżąco wykazać jako przychód lub koszt finansowy w bieżącym zysku lub stracie netto.

Kwestie związane z ewidencją i wyceną instrumentu zabezpieczającego ryzyko kursu walutowego przedstawiono na prezentowanym przykładzie.

¹³ A. Helin, K. Drabikowaska, H. Sztuczyńska, *Rachunkowość instrumentów finansowych*, ODDK Sp. z o.o. Gdańsk 2005, s. 180.

¹⁴ Par. 97 MSR 39.

Przykład

Jednostka w sierpniu 2009 roku zaciągnęła w banku kredyt na kwotę EUR 500.000. Kurs na dzień zaciągnięcia pożyczki wynosił 3,90 PLN/EUR. Spłatę pożyczki ustalono na dzień 30 marca 2010 roku. W dniu 1 października Jednostka postanowiła zabezpieczyć wartość godziwą zobowiązań i zawarła w tym celu walutowy kontrakt terminowy typu forward, z datą rozliczenia 30 kwietnia 2010 roku. W warunkach kontraktu bank zobowiązał się do sprzedaży, a jednostka do zakupu od banku waluty w terminie 30 kwietnia 2010 roku po kursie 3,95 PLN/EUR. Jako zabezpieczenie kontraktu przyjęto depozyt wpłacony przez jednostkę o wartości 10% kwoty transakcji. Kurs spot na dzień zawarcia transakcji wynosił 3,92 PLN/EUR.

Kształtowanie się kursów walut i kontraktu terminowego w okresie trwania umowy ujęto w tabeli 4. W tabeli 5 opisano operacje księgowane na dzień zawarcia kontraktu.

Tabela 3

Ewidencja księgowa na dzień zawarcia kontraktu

Data	Kurs spot (PLN/EUR)	Kurs terminowy z realizacją 30.04.2010(PLN/EUR)
01.10.2009	3,92	3,94
31.12.2009	4,11	4,10
31.03.2010	4,0	-

Tabela 4

Ewidencja księgowa na dzień zawarcia kontraktu

nr	Treść operacji	Kwota w złotych
1	otrzymanie pożyczki (EUR 500.000 według kursu 3,90 PLN/EUR)	1.950.000
2	zawarcie kontraktu terminowego (EUR 500.000 według kursu 3,94 PLN/EUR)	1.970.000
3	wpłacenie depozytu (10% od kwoty 1.970.000 zł)	197.000

Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej na dzień ustanowienia zabezpieczenia:

- wycena pożyczki na dzień ustanowienia zabezpieczenia
(EUR 500.000 x 3,92 PLN/EUR) 1.960.000 zł
- wycena pożyczki na dzień bilansowy
(EUR 500.000 x 4,11 PLN/EUR) 2.055.000 zł
- różnica 95.000 zł

Zmiana wartości instrumentu zabezpieczającego zabezpieczanej na dzień ustanowienia zabezpieczenia:

- wycena kontraktu na dzień ustanowienia zabezpieczenia
(EUR 500.000 x 3,94 PLN/EUR) 1.970.000 zł

- wycena kontraktu na dzień bilansowy
(EUR 500.000 x 4,10 PLN/EUR) 2.050.000 zł
- różnica 80.000 zł

Dla oceny efektywności zabezpieczenia uwzględniano zmianę wartości godziwej zawartego kontraktu forward. Jako wartość godziwa przyjęta została wycena dokonana przez bank, z którym zawarto umowę.

Stopień zabezpieczenia (17.400 zł/18.000 zł) wynosi 84,2%. W tym przypadku zabezpieczenie można uznać za skuteczne, ponieważ poziom efektywności zabezpieczenia uznaje się za wysoki, gdy przez cały okres zabezpieczenia niemal cała kwota zmian wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub związanych z nią przepływów pieniężnych zostaje skompensowana zmianami wartości godziwej lub przepływów pieniężnych instrumentu zabezpieczającego, a rzeczywiście osiągnięty poziom efektywności mieści się w przedziale 80% - 125%¹⁵.

W tabeli 5 ujęto opisano operacje księgowe dokonane na dzień bilansowy, a w tabeli 6 zamieszczono kalkulację podatku odroczonego.

Tabela 5

Ewidencja księgowa na dzień bilansowy

Nr	Treść operacji	Kwota w złotych
1	wycena pożyczki na dzień bilansowy (EUR 500.000 według kursu 4,11 PLN/EUR; 1.960.000 zł – 1.950.000 zł)	10.000
2	wycena kontraktu terminowego na dzień bilansowy (EUR 500.000 według kursu 4,10 PLN/EUR; 2.050.000 zł – 1.970.000 zł)	80.000
3	utworzenie aktywów z tytułu podatku odroczonego według kalkulacji w tabeli 7	5.700

Tabela 6

Ustalenie różnicy podatkowej wartości aktywów i pasywów (w PLN)

Pozycja	Wartość bilansowa	Wartość podatkowa	Różnica
Krótkoterminowe aktywa finansowe	2.050.000	0	2.050.000
Aktywa finansowe (depozyt)	197.000	197.000	0
Środki pieniężne	1.753.000	1.753.000	0
Aktywa razem			2.050.000
Zobowiązania z tytułu pożyczki	2.055.000	1.950.000	105.000
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	1.970.000	0	1.970.000
Pasywa razem			2.075.000

¹⁵ Art. 28 ust 4 Rozporządzenia ministra finansów w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny..., op. cit.

Saldo różnic ma charakter ujemny i wynosi (2.075.000 – 2.050.000) = 25.000 zł

Aktywa z tytułu podatku odroczonego według skali 19% wynoszą 4.750 zł.

Poniżej zaprezentowano ewidencyjne ujęcie operacji księgowych zamieszczonych w tabelach 5 i 6.

<u>Rachunek bankowy</u>		<u>Zobowiązania z tytułu pożyczki</u>		<u>Rozrachunki z tytułu depozytu</u>	
1) 1.950.000	197.000 (2b)		1.950.000 (1)	2b) 197.000	
			10.000 (3)		
<u>Aktywa finansowe – kontrakt terminowy</u>		<u>Zobowiązania finansowe – kontrakt terminowy</u>			
2a) 1.970.000			1.970.000 (2a)		
4) 80.000					
<u>Aktywa z tytułu podatku odroczonego</u>		<u>Przychody i koszty finansowe</u>		<u>Podatek dochodowy</u>	
5) 4.750		3) 10.000	80.000 (4)		4.750 (5)

W tabeli 7 opisano operacje księgowe na dzień rozliczenia kontraktu, a następnie zaprezentowano księgowe ujęcie operacji z tabeli 7.

Tabela 7

Ewidencja księgowa na dzień bilansowy

nr	Treść operacji	Kwota w złotych
6	wycena kontraktu terminowego na dzień 30.04.2010 roku (EUR 500.000 według kursu 4,00 PLN/EUR; 2.000.000 zł – 2.050.000 zł)	(50.000)
7	dostawa waluty zgodnie z umową (EUR 500.000 według kursu 4,00 PLN/EUR)	2.000.000
8	zapłata za kontrakt (1.970.000zł – 197.000 zł)	1.773.000
9	rozliczenie depozytu	197.000
10	wycena pożyczki (EUR 500.000 według kursu 4,00 PLN/EUR; 2.000.000 zł – 1.960.000 zł)	40.000

<u>Rachunek bankowy</u>		<u>Zobowiązania z tytułu pożyczki</u>	
BO) 1.753.000	1.773.000 (8)		1.960.000 (BO)
7) 2.000.000			40.000 (10)
<u>Aktywa finansowe – kontrakt terminowy</u>		<u>Zobowiązania finansowe – kontrakt terminowy</u>	
BO) 2.050.000	50.000 (6)	8) 1.773.000	1.970.000 (BO)
	2.000.000 (7)	9) 197.000	

Przychody i koszty finansowe		Rozrachunki z tytułu depozytu	
10) 40.000		BO) 197.000	197.000 (9)
6) 50.000			

Zgodnie z MSSF 7, który dotyczy wymogów w zakresie ujawniania informacji umożliwiających pełną ocenę wpływu instrumentów finansowych na sytuację finansową i wynik finansowy spółki, w przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń, należy w sprawozdaniu finansowym ujawniać odrębnie informacje dotyczące zabezpieczeń wartości godziwej, zabezpieczeń przepływów pieniężnych oraz zabezpieczeń udziałów w aktywach netto podmiotów zagranicznych¹⁶. W szczególności należy zamieścić informacje, zawierające opis zabezpieczeń każdego rodzaju oraz charakterystykę instrumentów finansowych, które wyznaczono jako instrumenty zabezpieczające wraz z ich wartością godziwą na dzień bilansowy. Ponadto należy określić charakter zabezpieczanego ryzyka, związanego z daną pozycją zabezpieczaną.

W zakresie ujawniania informacji o wartości godziwej danej kategorii aktywów lub zobowiązań jednostka powinna zawrzeć metody i założenia przyjęte do ustalenia wartości godziwej, a prezentacja informacji powinna umożliwić porównanie zmian wartości z wartością bilansową. W wypadku przepływów pieniężnych jednostka powinna ujawniać okresy, w których spodziewane są przepływy pieniężne oraz ich wpływ na wynik finansowy. Należy również dokonać prezentacji kwoty ujętej w kapitale własnym za dany okres oraz kwotę usuniętą z kapitału własnego i ujętą w rachunku zysków i strat. Ponadto, spółki stosujące rachunkowość zabezpieczeń powinny posiadać sformalizowaną dokumentację powiązania zabezpieczającego obejmującą politykę zarządzania ryzykiem w spółce, ustanowienie powiązania zabezpieczającego, ocenę efektywności zabezpieczenia oraz warunki zaprzestania stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń¹⁷.

Uwagi końcowe

Stosując rachunkowość zabezpieczeń, spółki nie narażają się na negatywny wpływ na wynik wahań kursów walut (lub innych istotnych czynników np. stóp procentowych), bo powodują one z jednej strony wzrost wartości pozycji zabezpieczanej, z drugiej - spadek instrumentu zabezpieczającego, bądź odwrotnie. Wśród innych zalet stosowania rachunkowości zabezpieczeń wyróżnia się:

¹⁶ Par. 22 MSSF 7.

¹⁷ Par. 88 MSR 39.

- wyeliminowanie ujęcia memoriałowego wartości pozycji zabezpieczającej,
- ujmowanie skutków wyceny instrumentu zabezpieczającego w momencie rozliczenia,
- kontrolę nad wynikiem finansowym poprzez wybiórcze stosowanie rachunkowości zabezpieczeń (tylko do wybranych transakcji).

Omówione w artykule korzyści, wynikające ze stosowania rachunkowości zabezpieczeń, przyczyniają się do wzrostu jej popularności w sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstw.

Literatura

- Finansowe instrumenty pochodne*, red. J. Grzywacz, Oficyna Wydawnicza SGH Warszawa 2009.
- Helin A., Drabikowska K., Sztuczyńska H.: *Rachunkowość instrumentów finansowych*, ODDK Sp. z o.o. Gdańsk 2005.
- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej 2007 (MSSF) tom I i II, Wyd. SKwP, Warszawa 2007.
- Najlepszy E.: *Finanse Międzynarodowe Przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007.
- Preuss P., Smoleń R., Koczar D.: *Instrumenty pochodne. Zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie i rachunkowość zabezpieczeń*, materiały szkoleniowe, marzec 2006, <http://www.ey.com.pl>
- PricewaterhouseCoopers: *International Accounting Standard 39 – Achieving hedge accounting in practice*, Grudzień 2005.
- Rachunkowość w zarządzaniu ryzykiem w przedsiębiorstwie*, red. E. Nowak, PWE, Warszawa 2010.
- Rozporządzenie MF z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych Dz. U. 2004 nr 149 poz. 1674.
- Ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, DzU 2002 nr 76, poz. 694 z późn. zm.
- Woźniak P., Seredyński R.: *Rachunkowość zabezpieczeń*, ODiDK Sp. z o.o., Gdańsk 2010.
- Zarządzanie ryzykiem*, red. K. Jajuga, PWN, Warszawa 2009.
- Zarządzanie ryzykiem działalności organizacji*. Red. J. Monkiewicz, L. Gąsiorkiewicz, Wyd. Beck, Warszawa 2010.

dr inż. Aleksandra Sulik-Górecka
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Katedra Rachunkowości
Ul. Bogucicka 3, 40-287 Katowice,
aleksandra.sulik-gorecka@ue.katowice.pl

**THE FINANCIAL STATEMENT CONSEQUENCES OF CURRENCY RISK
HEDGING****Summary**

In the first section of the paper the author has presented the issue of currency risk background the general risk classification. Afterwards, the main instruments of hedging have been described, including derivatives. The currency risk hedges can cause disadvantageous consequences in annual financial statements. In order to prevent such negative influences of derivatives, the hedge accounting rules might be implemented. In the paper there have been presented key issues of hedge accounting, complying with the practical example of accounting record.

Translated by Aleksandra Sulik-Górecka